

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Várad-utca 2127.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL. hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.</p>
--	--	--

Tartalom. Levél és abban felhívás a szerkesztőhöz. Nagy Imre. — Tárcza. Adalékok stb. Tóth S. — Se ipsum noscere. Révész Mihály. — Az érmelléki ev. ref. egyházmegye őszi közgyűlése. Molnár János. — Válasz a „Hogy csinálódik a confusio idearum“ cz. cikkre. Vöröss Zsigmond. — Külföld. — Irodalom. — Különnfélék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

Levél és abban felhívás a szerkesztőhöz.

Kedves barátom!

Több-kevesebb csalódás, — mikkel az élet bőven szolgál, — erős hajlam a tépelődésre: ezek a kellekek szaporítják a világiak közt az öngyilkosok tömegét. Mi lelkészek, hasonló körülmények közt, vagy beállunk Mindenváró Ádámoknak, vagy semmitsem várva e földtől, megülünk gunyasztva magányunkban, hang nélkül, . . . mint a még nem egészen haldokló hattyúmadár.

Nil desperandum! De úgy tetszik mégis, mintha lát-nám, mint gyöpösödik szépen körülöttünk; megnő a bozót s elfödi idylli magányunkat. Még az utat is elfeledik hoz-zánk. Aztán, mintha egyikünk az északi, másik a déli pólusnál lakoznék! Egymást sem ismerjük s nem akarjuk ismerni.

Sajátságos ez a mi világunk nagyon. Szemünk előtt cseperednek föl s nőnek a különféle társulatok, egyletek. Szónok, ujságíró válik ki a lelkesedés érlelő hatása alatt az iparosok sorából is. Az ügyvéd, a tisztviselő, az író, a színész, a festő, a szobrász, a gazda, az iparos, a kereskedő megtalálja támaszát sorsosaiban, kik tömegben állanak mögötte. Egy osztályos érdekében megbántott helyett, egész testület száll síkra; a szükséges tennivalókat egész szaktestület sürgeti, melynek szavát elhallgatni könnyedén nem s melyet elhallgattatni, elnémítani épen nem lehet, mert ez tényező és pedig olykor hatalmas tényező a társadalomban. Lelkeszi körünk elnöke s tagjai iránt érzett hálával vallom, hogy nem közvetlen magunkról beszélek,

de általában, a széthullva élő ev. ref. lelkési testület lát-tára mondom: csak nekünk lelkészeknek nem kell az egyesülés!

Érdeműs lelkes véneink elköltöznek közülünk; mi néhai fiatalok belevénülünk a senyvesztő várakozásba s aztán olyanokká válunk, mint Herculanium hamvvedrei; úgy kell bennünket fölfedezni egy-egy helyen, tele hamu-val, — égő parázs s lobogó láng helyett.

Hiszen még az apostolok is szükségét érezték annak, hogy összegyűljenek Jéruzsálemben s nekünk nem volna ilyesmire szükségünk? De hát csakugyan nem volna nekünk külön szakmánk s nem volnánk mi szakemberek?

Minden pályán nagy fontosságú kérdés a kereslet és kínálat virágzása s ezt főleg a társulás segíti elő. Csak a lelkési pálya maradhatna-é elszigetelt s működése megbénított, meddő? Mindenki előtt kedves s féltett a becsület s a közpálya emberei ennek oltalmára vállat vetnek. Csak mi ne tegyük? Az üdvös célú, tisztességes s komoly alapú ambíció, mindenütt támpontra lelhet ma már; csak közöttünk ne leljen? Még a rendbontó elemek is egyesülnek Európaszerte; s csak a rendszilárdító erők maradjanak magokra tovább is? Egyesüljünk! Ha ma még nem tudunk országszerte, hát egyesüljünk legalább egyházkerületenként s küldjük el időnként egy helyre tanácskozni megbízott képviselőinket stb.

Mi mindent várnék én ez egyesüléstől! Elmondjam, ne mondjam? Talán majd sokat beszélnek, „látásokat lát-ván“ s „álmokat álmodozván“; aztán megunnád olvasni. Édes gyönyörrel állanék meg az ev. ref. egyetem ajtaja előtt; majd csodálkozó tisztelettel néma hallgatással von-nám meg magamat a bölcsék és írástudók közt, kiket Jé-zus jelenléte lelkésit a tudomány jéruzsálemi templomá-ban; vagy egy hatalmas népirodalmi szakosztály röpke-dő apró termékeivel buzgón szállanék, elhagyott diasporákba, tanyai magányokba, templomot nem ismerő — s az íge

üde forrásától távol szomjazó lelkek közé . . . ! S némely mag mégis csak jó földbe esnék s teremne !

Álmaimmal szemközt áll a komoly való. Lépünk vele alkura s lelkesedésünk összegyűjtött filléreire, vásároljunk ev. ref. magyar népünk számára egy kis belmissiói működést !

A „Bausteine-Monatsblatt für innere Mission“ című belmissiói lapnak októberi számában, a leghátulsó sarokba szorítva, olvasom a következő hirdetést :

„Im Verlage des Schriftenvereins erscheinen regelmässig jeden Mittwoch . . . Sonntags-Predigten . . . zur Gratis-Verbreitung an Sonntagslose und Kranke, zum Preise von 1 Pfennig das Stück (nach auswärts mit Portozuschlag) zu beziehen von der Niederlage des Schriftenvereins Dresden, Johannesstr. 17.“

Mindezeknek utána szükségtelen folytatnom e hozzád intézett elmélkedésemet, melyet először lapod számára akartam megírni „Belmissiói gondolatok“ címmel, de a mely tervemről több okból könnyű szívvel lemondtam. Reám most rossz idő jár ! Csak azt kérdem meg tőled ezúttal, hogy :

1) ha szükség van arra, hogy Isten ígését azokhoz is elvigyük, kik egy vagy más okból nem járnak, vagy nem járhatnak templomba : nem lehetne-e nekünk is, — például ott Debreczenben, — legalább s egyelőre, egy predikációt terjesztő egyület alakítani, mely a bírálata szerint arra érdemes, — népies nyelven írott, meggyőző s építő erővel bíró egyházi beszédet, hétről-hétre kiadná s terjesztené ?

2) Nem vállalkoznál-e ez egyület megalakítására ? Ott a sajtó, ott vannak azok a derék tiszteletreméltó s úgy tudományban, mint tapasztalatokban gazdag lelkészek s tudós hittanárok. Egyházkerületünk lelkészi kara s lapod olvasó közönsége csoportosúlhatna e vállalat köré s hetenként küldhetnétek vidékre, — darabonként pár krajczárért, a megrendelt számú példányokat stb.*)

Előkészítő lépések s a kellő tájékozás megszerzése után, kezdetét vehetné e belmissiói munka, hirdetővén még a távollevőknek is az evangéliomot.

Ugra, 1887. november 17.

Szerető barátod
Nagy Imre,
ev. reform. lelkész.

*) Jövő heti számunkban megadjuk a feleletet a szívesen vett felhívásra. Szerk.

T á r c z a.

Adalékok a tiszántuli ev. ref. egyházkerület történetéhez.

Deputatio Superintendentiális. 1766. október 7-én.

Jelenvoltak: Szilágyi Sámuel superintendens elnöklete alatt: Kaszap István, Derecskei András, Makódi Mihály, Tasnádi Székely István és Debreczeni János séniorok; a generális nótáriuson kívül két tanár, Varjas és Sinay. A világiak közül Vay István, Szeremlei Sámuel, Domokos Lajos, Fráter István Debreczen város nótáriusai.

T á r g y a k :

1. Superintendens előterjeszti, hogy évek óta nem tartatott superintendensi látogatás és a tractusokban igen sok visszaélés keletkezett, ezek megszüntetésére az esperesek felhívatnak; a 92. cónon értelmében a látogatás elrendeltetik.

2. A lelkészjelöltek vizsgálatára nagyobb gond fog fordíttatni; a superintendens előtt tartoznak bizonyítványukat mind tudományos készségökről, mind erkölcsi viseletökről felmutatni.

3. A cónonok példányai elfogytak; gondoskodás tétetik azoknak újból nyomtatásáról.

4. Hiripen a papi dézma ügyében az 1647-ik évi 14-ik articulus értelmében a compossessor és megyei alispán ismét kerestessék meg.

5. Nehány év óta a candidátusok külföldi akadémiákra nem mehetnek, hanem Bécsben vagy Pozsonyban töltik idejüket és szomorúan tapasztalva lett, hogy a kik kevés ideig is Bécsben tartózkodnak, német ruhákba öltözködnek; felhívatnak azért az ágensek, hogy figyelmeztessék az ifjakat, hogy német ruhát ne készíttessenek, mert ebben az egyházkerületben alkalmazást nem nyerhetnek.

6. A külföldi akadémiákra kimenők előbb szigorúan vizsgáltassanak meg a superintendens által. Ily vizsgatétel nélkül a külföldi akadémizálás nem számíttatik és az illetők nem lesznek alkalmazhatók.

7. Kömlei Márton, beregi sénior ügye ezen gyűlésre halasztatott, de nem jelent meg, sem pedig meg nem jelenését nem igazolta: ezért megfeddették és ha lehetséges, menjen más helyre azon tractusban.

8. Csató István kalmárnak papirosokért, 6 konczért 1 frt 12 kr. és a formáták nyomtatásáért 6 frt kifizettetni rendeltetik.

9. A felséghez intézendő kérvények a séniorok és superintendens utján terjesztessenek mindig az ágenshez fel.

10. Az érszentkirályi templombeli szőnyegek ügye ismét előfordult. Minthogy Nyilasné asszony későbbben vette s adta a szőnyeget, mint Vitézné asszonyom, tehát az esperes vegye le a Nyilasnéét és hagyja a kathedrán a Vitézné szőnyegét; amazt pedig tegyék az ecclesia ládájába, vagy használják más czélra.

11. A csengeri székperben határozatott: hogy vagy a villongóban levő szék deszkával ismét rekesztessék el, vagy ha Pataki Mózesné tovább is nyughatatlankodnék és lármáznék, excommunicáltassék.

12. Gál János ügyében bevárandó lesz, hogy a feleségével való pernek minő kimenetele leend.

13. Kovásznai Deme Jánosnak nagymérvű botrányos tettei miatt, nem lehet soha reménye a megkegyelmeztetésre.

14. A sárospataki és bodrogkeresztúri egyházak a népesebb gyülekezetekben segélyezésre ajánltatnak; az első oratóriumát, az utóbbi parochiális lakát akarja kijavítani.

15. Felavattatásra jelentkeztek: Kovács János tiszalöki, Juhász István nánási lelkészek; ezekhez csatlakozott Kassai Ferencz, Bécsből visszatért akadémikus. Szigorúan megvizsgáltattak a theológiából, eredeti szövegből és úgy történt felavattatásuk. III. kötet 132—137. lap.

Toth S.

(Folytatása köv.)

Se ipsum noscere.

Sokan zengtek dicsőhimnuszokat az 1882-iki debreczeni zsinat alkotásai felett, de talán még többen kiáltottak arra pereátot (domesztikáért a nép, háttérbe szorításért a gyenge bizonyítványú káplánok). E becses lap 40—41. számaiban pedig Bihari L. pályatársam, midőn feltétlen boldogítóknak tartja a zsinat minden intézkedéseit, másfelől nem nyomhatja el keserűségét sem a dogmák körüli mülasztás miatt, melyet a zsinati atyák félénkségének tud be, a korszellem és szokásokkal szemben s e mellett igyekszik rámutatni több okra, mint a melyek forrásai az egyházi közönynek.

Én ugyan, mint még sokan mások is, nem tartom feltétlenül boldogítóknak a zsinati törvényeket, de remélem, hogy egyházkormányásunk élén álló jeleseink alkotó kezeiben úgy fognak azok lassanként alakulni, hogy torz- vagy épen ijesztő vonásaik el fognak mosódni s az egyház humánus jelleméhez illő méltányos törvényeknek bátran nézend szemébe lelkész, káplán, nép egyaránt. És a midőn ez oldalról későbbre kell hagynom a teljes mérvű elismerést, addig zengenék dicsőhimnuszot, ha tudnék, a zsinatnak azért, a mit nem tett a dogmák, illetőleg egy hitvallás érdekében. Nem hiában volt jelen azon a zsinaton 5 egyházkerületünk szemenszedett papsága, tudták azok nagyon jól, hogy mit kell és mit nem kell tenni. A „se ipsum noscere“ nagyobb bölcsesség, mint ámitó o ákulum módjára csak másra kiáltozni: nosce te ipsum. Ilyen önmagát ismerő öntudatos tes-

tületként tűnik fel én előttem az 1882-iki zsinatunk. Nem tudom, milyen lett volna az általa alkotandott confessió, azonban, megvallom, nem is vagyok rá kíváncsi. De ha a confessiók úgy tekintendők, mint hű tükrei azon kor hittudatának, melyben létre jöttek, úgy legalább sejtethetjük, hogy milyenek lettek volna azok. Ó és új bort soha nem hallottam egy hordóban kezeltetni, pedig efféle keverékhez lett volna hasonló, gondolatom szerint, a magyar ref. egyház hittudata, confessióba foglalva, ha annak kifejezést adni elég tapintatlan lett volna. Forrásban lévő borhoz hasonlítom egyházunk hittudatát; ha pedig efféléből nem szoktak mustrát küldeni a vevőnek, magyar ref. egyházunk sem járt volna el helyesen, ha a még teljesen ki nem forrt s meg nem tisztult borból, illetőleg ki nem jegecedett hittudatból tett volna be egy esetleg fejletlen példányt a maga archivariumába, melytől talán már pár évtized múlva is borzadva fordult volna el mindenki s egy másik zsinatnak kellett volna kimondani reá a tridenti minta szerint: anathema sit!

Mint egyik igénytelen munkás az Ur szöllőjében jól tudom, hogy egyházunk keretén belől nagy a hitetlenek és közönyösök tábora, azonban azt senki sem hiteti el velem, hogy ezek csak az újabb kor szülöttei volnának; voltak és ezután is lesznek. Az egyház ügye iránti lelkesedés, mit őseink a nehéz napokban tanusítottak, csak arról tesz tanúbizonyosságot, hogy az egyoldalú megpróbáltatást kiállotta egyházunk, ha nem minden veszteség nélkül is. Azon ember, ki szegénységében talán naponként könyörög Istenhez, meg lehet, hogy a kegyelem karjai közt teljesen megfeledekzik arról. A korbácsolás által felzaklatott és éberségben tartott hit volt őseink hite, kiknek utódai midőn nyugodtan élvezhetnék azt, miért apáink véröket ontották, semmibe sem veszik; tehát a megpróbáltatás másik nemét, úgy látszik, hogy még kevesebb sikerrel állja ki egyházunk, mert ha számban nem is, de annál többet veszít lélekben. De azért nem keserű jajgatással kell segitenünk, hanem követni az ősök dicső példáját; azok, ha kellett, küzdöttek karddal, — most változtak az idők, kezdjük a kardnál élesebb ige fegyverével. Mikor egyik-másik tiszteletes atyafi jajveszékelt a felett, hogy hívei szégyenlik a Krisztust s nem az örök életért, hanem a világ múló javaiért küzdenek: a felett nem jut eszökbe szégyenlősködni, hogy ezen anyagi nyavalya egyházunkat szintén nagyon elragadta fent és alant. Domesztikáért csaknem minden egyházi adózót megexequáltunk, nyugdíjintézeteket állítunk s a megélhetés érdekében sokszor inkább szorgalmatoskodunk a földi, mint a mennyei jók körül. Hiában, az „Én“ első személy, az Isten pedig csak második: „Te.“ Első a kenyér, aztán jó a hit. A kettő együtt teszi izletessé az életet. Csak vigyázzunk az Isten szerelméért, hogy ne csak a népünk szemében levő szálkával bajlódjunk, hanem a magunk szemében levő gerendát is dobjuk ki.

Tegyük fel, hogy egyházi életünk a hanyatlás legmeredekebb lépcsőjén áll, kérdem: kicsoda közülünk az a hiszékeny és önmagát ámitó, ki egy ujdonsült hitvallástól komolyan várná az egyházi élet szilárd alapra állítását? Hányadik kunyhó, vagy palota az, hol még confessiókról is tudomást vesznek, vagy, a mi több, azt hitők és életők zsinórmértékéül tekintik a biblia mellett? Efféle gyártmány igen alkalmas tárgyat szolgáltatathatna a szobatudósoknak évtizedekig terjedő czivakodásokra s az egyház békéjének

feldúlására: de élő ker. hitet confessiótól várni nem tudok. Vannak nekünk symbolicus tekintélyvel felruházott könyveink, — ott van a heidelbergi káté és a helvét confessió. A ki ezekre azt mondja, hogy elavultak, körülbelől elavult arra nézve a biblia is. S tegyük fel, hogy valaki szakít a confessiók egyik vagy másik merev tételével, de szívvel-lelékkel predikálja a megfeszített és feltámadott Krisztust: nem mindannyian szorítunk-e vele testvéri jobbot, mert hiszen szorosabb az élő Krisztus, mint a holt confessió. Ha azt akarod, hogy predikáljam a Krisztust, adj nekem bibliát, ha pedig hitemben gáncsoskodol és háborgatsz az evangéliom hirdetésének komoly munkájában: akkor könyvtáram legbelső zugából előhúzó a confessiót s betűn rágódó farizeus lelked azzal elégittem ki s távolítom el. Ember-kovácsolta fegyver a confessió, melyet szükség esetén önvédelemre használunk; az a kiapadhatlan kútfő pedig, melyben van az élet és igazság: ez az Irás, az Ige, a Biblia.

Révész Mihály.

(Folyt. köv.)

Az érmelléki ev. ref. egyházmegye őszi közgyűlése.

Folyó novemberhó 16-ikán tartatott meg közgyűlésünk a szokott helyen, Székelyhídon, a zordon idő és rossz utak miatt mérsékelt érdekeltség mellett.

A szokott imádság után következett az esperesi jelentés, bizony, részben nem megvigasztaló tartalmával. A vasárnap ünnepi szentsége több helyen világi foglalkozások által töretik meg; ellene a világi hatóságnál a törvény szigorú alkalmazásának megsürgetésében kerestetik orvoslát. Vadházasságok korlátozását s megszüntetését illetőleg egyházmegyénk a debreczeni egyházmegye azon határozatát teszi magáévá, hogy egyetemes konventünk országos törvényhozásunkban, a házassági ügyekben való bíraskodást a Királyhágon inneni ref. egyház számára kérvényezze s nyerje ki.

Iskolás növendékek csak a zsinati törvényekben megállapított korban konfirmálhatók. Konfirmálás ideje tavasz helyett — mert egyházaink nagyobb részében már a szorgalomszak júniusban végződik — a nyári évszakra és pedig a zárvizsgát követő napokra tétetik át s jelzett időben konfirmált növendékek urasztalhoz első ízű járulása az újkönyeri communiókor történendik. Szomorú világítást vet iskolaügyünkre az esperesi jelentés azon passusa, melyszerint mintegy másfélezer számra menő 12—15 éves ismétlő iskolaköteles növendék közül tényleg 50—60 növendék gyakoroltatik a törvénytörvényes oktatásban. Szeretem hinni, hogy e részben nem az egyházak intézőit terheli a mulasztás vádja, hanem — tisztelet a kivételnek — a polgári hatóság általi támogatás hiányában rejlik az. Idevonatkozólag ki mondja egyházmegyénk, hogy: „addig is, míg a törvénykövetelte rendszeres ismétlő iskolázás behozatnék: a 12—15 évig iskolaköteles növendékek, úgynevezett „vasárnapi iskola“ cím alatt hetenként két órán, u. m. vasárnap délelőtt az isteniszteletet megelőző egy órán és szerdán délután szintén egy órán, — de csak és egyelőre november 15-től márczius 15-éig, azaz a téli hónapokban — illető tantermeikben és tanítóik által — mindenkor a lelkész felügye-

lete alatt — oktattassanak. S az így megsaporodott munka végzéséért a tanítók fáradozásának méltánylása az egyes egyházak generositásának hagyatik fenn.

Hát az esperesi jelentés azon szomorú statisztikai része miré mutat, hogy 69 néptanítónk közül mintegy 27 bír tanítói oklevéllel? Honnét ez állapot ma, a midőn a papi pályára készülő theologusok is tanítói oklevél-szerzésre köteleztetnek? Mi dolog ez, azzal a sokat emlegetett s egyesek részéről túlvitt tanítói ámbícióval szemben?

Jószert meg se tudnám mondani, mi lett e tárgyra vonatkozólag a végmegállapodás, de, ha jól emlékszem, az oklevél-szerzésre kötelező szigorú esperesi figyelmeztetést fogadta el kúrául egyházmegyénk.

Olvastatott az országos közalap végrehajtó bizottság elnökségének, az egyes esperesek s általok a lelkészek és gyülekezetekhez intézett komoly szózata, a nagymérvű restáncziák ügyében, illetve azok behajtása és beszolgáltatása tárgyában. Nálunk is van — tagadhatlan — hátrány, de hál' Istennek! e tekintetben sem állunk leghátrább! A hátrányos egyházakkal szemben közgyűlésünk a decemberhó 15-diki záros határidőn belül befizetést elrendeli, azontul szigorú végrehajtás vétetvén fogamatba ellenők.

Dékánok feleljenek meg tisztöknek, minden évben kétszer látogatván a felügyeletökre bízott iskolákat s tapasztalataikat legalább egyszer egy évben referálják esperes úrnak. Különbén hivatalukra 3 évre állíttatván, ennek elteltevel tetszésök szerint le is mondhatnak.

A prot. irodalmi társulatba egyházmegyénk 100 frttal lép be, olyformán, hogy ez összegnek csak évi 5%-kát fizetendi.

Ezek letárgyalásával s néhány egyházmegyei alsóbb rendű hivatalok betöltése s egyes kérvényügyek elintézése után, a közgyűlés berekesztetett.

Molnár János,
ev. reform. lelkész.

Válasz a „Hogy csinálódik a confusio idearum“ című cikkre.

A „Debreczeni Prot. Lap“ folyó évi 32. és 33-ik számában bátorkodtam a „Confusio idearum“ című cikkemben a többek közt bonczkés alá venni a Protestáns Pap f. évi áprili számában megjelent konfirmációi ténykedést is. Nem említettem nevet, hogy elhárítsam magamról a személyeskedni akarás legkisebb gyanúját is. Hogy az ellen felszólaltam, tettem azt azért, mert erősen meg voltam és vagyok győződve még mostan is arról, hogy azon konfirmációi ténykedésben több olyan mozzanat van, a mi részint elmaradhatott volna, részint pedig egyszerűbben, de azért mégis ünnepélyesen lett volna végrehajtandó.

És mi történik? A „Prot. Egyh. és Isk. Lap“ f. é. 43. és 44-ik számában Sütő Kálmán bereg-somi lelkész úr, mint ama kifogásolt konfirmálás végezője ugyancsak erősen kiemel ellenem, védve az ő álláspontját. Nagyon köszönöm, hogy igénytelen soraimmal foglalkozik, de mégis kénytelen vagyok azt ismét nyilvánítani, hogy a „confusio idearum“-ban mondottakat ma is fentartom magamnak, annyival is inkább, mivel az nem csupán az én véleményem. Sok jó névtulajdonosát tudnék felemlíteni, a kik cikkem megjelenése

után egészen helyesnek mondották az azokban mondotakat.

A „Hogy csinálódik a confusio idearum“-ra tehát, bár annak sok tételéhez lehetne szavam, mint túlélés kifejezésekre, kerülni akarva a polemizálást, csak ezek a megjegyzéseim. Én megtettem, mit lelkem sugallt, azt hiszem úgy, hogy azzal senkit sem sértettem s többet ez ügyben nem fogok szólani.

Béke velünk!

Makó, 1887. november 21.

Vöröss Zsigmond,
ev. reform. segédlelkész.

K ü l f ö l d.

Németország. Dr. R. Schramm brémei predikátor-nak „Leitfaden für den Konfirmanden-Unterricht“ cz. a. nem régen megjelent művében, a többek közt ily felvilágosodott gondolatok olvashatók: „Isten az örök világszellem, az ész mindenben“; „a Szentháromság csupán az egyháznak a bibliába 1 Ján. 5, 7. alapján belopott találmánya“; „a Jézus Isten kedvence, a legkegyesebb ember, más ember felett szellemi nagysága folytán vallásos téren épen úgy kimagasló, mint p. egy első rangú költő vagy festő, — az Ő imádása tehát bálványimádás; feltámadása pusztán a visszaemlékezés víziója, halála az igazság martyriuma, az Ő vére által való kiengesztelődés az apostolok zsidós előitélete“; „a láthatlan egyházban benne van minden jó és nemes lelkű ember, bármely nemzetiségű és vallású lett legyen is“; „a halottak feltámadása, ítélet — mind csalódás“; „minden csoda-babona, a biblia csodái mondák“; „az imádkozás magasb és jobb énünkhöz intézett monológia“... Régi frázisok, (előttem a legutolsó feltűnő nagyon, mert ilyennel még sehol sem találkoztam)!... sokszor hallott már ilyeneket az egyház s előreláthatólag még sokszor fog hallani. Csak az a sajnós, hogy az evangéliom nevében predikáltak s épen az önálló meggyőződést még meg nem szerezhették ifjúságnak! Mennyivel nemesebb hangon van tartva Schramm bemutatott bölcsességénél Henrik Ibsen-nek, a drámáiról híres északi költőnek, — különben merő pessimistikus szellemet lehellő, — következő nyilatkozata, melyet egy tiszteletére rendezett ünnepély alkalmával mostanában tett Stockholmban: „Hiszem, hogy a mostani fogalmak teljes átalakulásnak néznek elébe. Hiszem, hogy a socialis és politikai fogalmak minél előbb oly változáson mennek át, hogy a jelen dualismusánál jobban elő fogják mozdítani az emberiség boldogságát. Hiszem, hogy a poesis korunkban kihál. Hiszem, hogy a philosophia hasonlókép kihál s hogy a vallás mostani alakjai megszűnnek. De történni fognak új képződések s más alakzatok állanak elő, melyek képesek lesznek a jövő kívánalmainak és szükségének eleget tenni. Azt állították, hogy én költészetemten pessimista vagyok s az vagyok, mert az emberi ideálok örökkévalóságában nem hiszek. De optimista vagyok annyiban, a mennyiben az emberi ideálokat fejlődésre képeseknek tartom s hiszem, hogy erő van bennök arra nézve, hogy új, a kornak megfelelő formákat hozzanak létre. A korról pedig, melyben mi élünk, azt hiszem, hogy törekvése arra irányul, mit én „Császár és Ga-

lilei“ című drámámban „a harmadik országnak“ neveztem.“... E harmadik ország“ Ibsen szerint a pogányság és keresztyénség romjain épül fel s benne a mystika lesz minden mindenkiben. — Strassburgban úgy 55,000 protestáns s 48,000 római kath. lakik, 1870. előtt épen megfordítva volt. Egy strassburgi lap szerint a római katolikusok fogyása onnan van, mert közülök sokan Franciaországba költöznek, nem lévén megelégedve mostani helyzetükkel. — Berlinben egy csarnok fog épülni vasból a városi temetőben úgy 200 hamvveder számára.

Amerika. Braziliában császári parancs következtében, minden oly hullára vonatkozólag, mely sárga lázban szenvedett ki, kötelezőleg behozatott a halottégetés, melynek összes költségeit az állam fizeti. — Mint egy amerikai lap tudatja, Col. W. O. Colt, ki a polgárháborúban a 83-dik pennsylvániai önkénytes ezredet vezényelte volt, közelebb temette el harczi paripáját. A 37 éves vén ló az amerikai zászlóba póláltatott be gondosan; a temetés alkalmával a banda zeneszóval vezette a gyászmenetet, melyben egész tömeg-ember vett részt. A sírnál egy methodista pap halotti beszédet tartott, (!) mely után a ló (!) katonai tiszteségtétel mellett eltakarított. Nemcsak mi, de főként a katonai körök mit szólnak az ily katonai parádé kíséretében történt ló temetéshez??!

D.

Irodalom.

Korszerű egyházpolitikai kérdések tárgyilagosan megvitatva, hazai törvényeink szempontjából. Irta Dr. Laurán Ágoston, n.-várad. gör. szert. kath. kanonok. N.-Várad. 1887.

Mottó: A kit tartanak mások tudós papnak,
Köszönje a fején levő nagy kalapnak.

Először is bocsánatot kérek a szerkesztő úrtól azért, hogy a „Religió“-ról szóló Lapszemlét abba hagytam. Abba, mert bele untam. Azt hiszem, más is így járt volna vele. Mert olvasni a római fenhéjazás és fokozódó kérdés variációit, a „szentséges atya“ iránti adoratióval határos hódolás körmönfont frázisait; a „katolikus actió“ világra szóló terveit (aegri somnia!); a protestantismus leve-rése és közeli megsemmisüléséről, a multban elkövetett bűneiről, a jelenben feltűnő következetlenségeiről és rohamos hanyatlásáról irkált hetvenkedő cikkeket; a százszor, ezerszer megczáfolt állítások s tény-ferdítések ismétlését: — mondhatom, kimondhatatlan unalmas dolog. Nem is fogom e Lap terét az effélék czáfolásával sem elfoglalni. Hiszen ha csak az itthoni római termékek refutálását tűznök is ki feladatul: legalább két ívet tartalmazó na pilapra lenne szükségünk. Egyébiránt, Istennek hála! a római acsarkodás dacára is, megvagyunk, még pedig épen nem pusztuló, hanem emelkedőfélben. A világszerte inszenált „katolikus actió“ s az ezzel karöltve járó reactió még eddig bennünk semmi kárt sem tett s hisz-szük, hogy nem is fog tenni. Csak hadd feszítsék a húrt az ultramontán vitézek: annál hamarabb el fog az pattanni. Reactionarius emberek és idők után, a szabad szellem győzelme szokott következni. Ez oly biztos, mint a hogy a tél után eljön az áldott, a mosolygó tavasz.

Praktikus bölcsesség van egy nagy hírű tudós nyilatkozatában: „Az ultramontanizmus, épen az egység utáni törekvése miatt fog elveszni. Közönyösség és jelentőségének nem tulzása: ez a legveszedelmesebb politika az ultramontanizmus ellen.“

És én mégis egy töről metszett ultramontán művecskét fogok most röviden ösmertetni. Teszem pedig ezt azért, mert ennek átlapozása engem felette mulattatott s gondolom, ösmertetése is ily hatással lesz az olvasóra. Ride si sapis!

Dr. Laurán oláh kanonok úr tehát, egy 126 lapos könyvecskében összeszedi azon világraszóló cikkeit, melyek a „Magyar Állam“-ban, a múlt évben megjelentek. Őh a „Magyar Állam“ melegágyában sokféle gomba megterem! A könyvecske mulattató voltát pedig onnan veszi, hogy t. szerző úrban egy ókori sophistát, egy középkori scholastikust van szerencsénk bemutatva szemlélhetni. Mintha csak az álarczos bálból kilépő középkori maszk járna közöttünk fényes nappal. Ez legalább is komikus jelenség lenne. Ily hatást tett reám, midőn e könyvecskéből, a szerző sententiaris, thomista szellemű kosztümje tünt fel előttem. Sha volt a középkorban „doctor seraphicus“, „doctor angelicus“, „doctor subtilis“, „doctor universalis“: nekem a ngos kanonok úr jelen művecskéjében úgy tünt fel, mint egy „doctor comicus“, kinek tudós pennája egész alkalmas arra, hogy az embert megnevettesse. Ad vocem: penna! Olvashatta mindenki a politikai lapokból, hogy f. é. nov. hó 9-kén, a vasadi espresség pópái Laurán kanonok urat aranytollal tisztelték meg irodalmi műveiért. Képzeltető, hogy az ultramontán nyilatkozatok csak úgy áradoztak ez ünnepélyes actus alkalmával. No már — legalább ezen művecskéjéért — elég lett volna ő nagyságának egy varjútoll is, mégpedig egy pápista varjútolla!

A kezünk alatti könyv tizenegy „Magyar Állami“ cikk lenyomata. Leginkább az interkonfesszionális törvénynyel, a vallásegyenlőséggel, a egyes házasságból származó gyermekek mely vallásban való nevelése kérdésével, a büntető törvénynyel, a vadházasságok s ezekből származó gyermekek törvényességével (majd meglátjuk: mit ért ő a „vadházasság“ kifejezés alatt), a királyi tetszvényjoggal, aztán, egy pár ellene mondó plebánus letorkolásával foglalkozik e b. mű tudós szerzője s teszi mindezt oly fontoskodással, oly nagy okossággal, mely már „okosdiságnak“ is megjárja. Sapientia prima est, stultitia caruisse.

Lássunk egy kis mutatót.

(Folyt. köv.)

A keresztyénség védelme. Első rész. Apologétikai előadások a keresztyénség alapigazságairól. Tartotta Lipsében az 1864-ik év telén Dr. Luthardt Kristóf Ernő lipcei hittanár. A tizedik javított kiadás után németből magyarra fordította Csiky Lajos, debreczeni evang. reform. hittanár. Budapest, 1888. — Megjelent ezen apologétikai mű XX+381 lapon az angol traktátusterjesztő Társulat kiadásában s így, azon kívül, hogy a colporteurök országszerte terjeszteti fogják, megrendelhető Kőnig Ru-

dolf ev. ref. lelkész úrnál (Budapest, Váci-körút 76. sz. a.). Ára a Hornyánszky V.-nál igen jó papírra, tisztán nyomott s erősen és szépen bekötött könyvnek: 1 frt. Ismertetéséről már gondoskodtunk s most csak annyit jelzünk, hogy ezen első kötet 10 előadásának tárgyai a következők: 1. A világnézletek ellentéte a maga történeti fejlődésében. 2. A lét ellenmondásai. 3. A személyes Isten. 4. A világteremtés. 5. Az ember. 6. A vallás. 7. A kijelentés. 8. A kijelentés története. A pogányság és a zsidóság. 9. A keresztyénség a történelemben. 10. Jézus Krisztus személye. Az előadásokhoz végül jegyzetek csatolva s folytatolagos tartalomjegyzék és betűrendes tárgymutató könnyítik a könyvben való tájékozódást.

E g é s z s é g. Folyóirat egészségügyi ismeretek terjesztésére s a közegészségügy érdekeinek előmozdítására. Kiadja az Országos Közegészségügyi Egyesület. Szerkesztik Dr. Fodor József stb. Budapest, Franklin-társulat sajtója. Eddig 4 füzet jelent meg e fontos és magas érdeket, a közs e mellett természetesen az egyéni egészség ügyét képviselő folyóiratból. Mindenik füzet több általános érdekű hosszabb cikket, rövidebb közlést tartalmaz, melyeket a laikus is élvezettel és tanúsággal olvashat. E folyóiratot az Orsz. Közegészségügyi Egyesület alapító, rendes és pártoló tagjai tagdíj fejében kapják. A tagdíj rendes tagoknak 3, pártoló tagoknak 1 frt. Alapító tag, ki legalább 50 frtot befizet. Mindennemű levelezés az egyesület titkári hivatalához (Budapest, VIII. ker. Eszterházy-utca 5. sz.) intézendő.

Különfélék.

Az ev. ref. egyház egyetemes konventje. Egyházunk emefőhatósága mult héten szombaton délelőtt kezdte meg tanácskozásait Báró Vay Miklós főgondnok és Kun Bertalan püspök urak elnöklete alatt. Részletes és lehetőleg minden tárgyalat ügyre kiterjedő referátát csak jövő számunkban adhatunk, mert részben megbízhatatlanoknak látszó adatokra nem akarunk támaszkodni. Első főtárgya a gyűlésnek a protestáns házassági törvényszékek felállításának ügye volt. Ez ügyet a megelőző konvent kiadta már egy bizottságnak, de az nem terjesztette még be munkálatát. Felszólítatik a bizottság elnöke, gróf Ráday Gedeon, hogy tegyen sürgős lépéseket a munkálatok megkezdésére. Felolvastattott a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a hazai református tanintézetek számára adott államsegélyről szóló átirata. Majd a kassai katonai reáliskolába járó ev. ref. növendékek magyar nyelven való hitoktatásának ügye került szőnyegre. A konvent elnökének megkeresésére ugyanis a vallás- és közoktatásügyi miniszter átirta a közös hadügyminiszteriumhoz, hogy adjon alkalmat ezen növendékeknek vallásuknak hazai nyelven való tanulására. A hadügyminiszter azonban, a növendékek csekély száma miatt s mivel egy külön egyházi személy alkalmazása kellelőleg nem indokolható kiadást okozna s azért is, mert a görög-keleti vallású növendékeknek sem tart külön vallástanárt, nem tehet eleget a konvent kérésének. Többen hozzászólván a kérdéshez, végre Szász Domokos püspöknek azon ajánlatát fogadták el, hogy a hadügyminiszter átirata a saját körben való

intézkedés céljából adassék ki a tiszáninneri egyházkerület elnökségének. A vallássérelmek tárgyában a múlt évben fölterjesztett kérvényre a vallás- és közoktatásügyi miniszter nem adott érdemleges választ. Ujból fölterjesztést fognak hozzá intézni, kérvén őt, hogy válaszoljon a dolog érdemére. Bemutatták a protestáns ifjak számára külföldi egyetemeken alapított ösztöndíjakról, a vallás- és közoktatásügyi miniszter által diplomáciai úton beszerzett kimutatást. A hétfői ülést a közalap ügye foglalta el egészen, míg a keddi ülésben húzamos vitára adott alkalmat azon indítvány, hogy vajjon a magyarországi ev. reformátusok részt vegyennek-e a jövő évben Londonban tartandó egyetemes presbyterián Szövetkezet gyűlésén. Mindkét tárgyra visszatérünk s főként ez utóbbira megteszszük saját észrevételeinket. A szerdai gyűlésben az egyházak és lelkészek segélyezésének ügye tárgyalatott. Segélyt nyertek már az országos közalapról a tiszántúli egyházkerület következő egyházaik és lelkészei.

A) Egyházak. Apahegy 100, Dobrács-Apáti 50, Erdőd 200, Lázári 50, 5. Magosliget 50, Pálfalva 50, Tiszta-Berek 50, Bánfalva 100, Csávos 100, 10. Földeák 100, Fűzes 50, Hertelendifalva 100, Nagy-Becskerek 50, Nagy-Szelistye 100, 15. Pancsova 100, Ref. Kovácsháza 150, Szeged 400, Szkulya 100, Balazsér 100, 20. Csetfalva 100, Darócz 100, Gecse 50, Macsola 50, Makkos-Jánosi 50, 25. Nagy-Bégány 50, Nagy-Lónya 50, Sáros-Oroszi 50, Tisza-Adony 100, Tisza-Vid 100, 30. Tivadar 100, Ugornya 100, Élesd 100, Fugyi 100, Fugyi-Vásárhely 100, 35. Hegyközpályi 50, Hegyköz-Száldobágy 100, Magyar-Kakucs 50, Puszta-Ujlak 150, Dancsháza 300, 40. Felső-Álsó-Józsa 200, Álsó-Ábrány 100, Mónus-Petri 50, Poklos-Telek 50, Tóti 50, 45. Rákócz 200, Tisza-Kürt 100, Tisza-Sas 100, Tisza-Ugh 100, Dengeleg 100, 50. Domahida 50, Kis-Majtény 200, Kr.-Sz.-Miklós 100, Mező-Petri 100, Parasznia 50, 55. Bökény 50, Fancsika 50, Fekete-Ardó 50, Fertős-Almás 150, Forgolány 50, 60. Gyula 100, Péterfalva 100, Tisza-Ujhely 50, Budai-Ábrány 50, Hajdú-Dorog 50, 65. Martonfalva 50, Nagyfalu 100, Tisza-Eszlár 100, Kálló-Semjén, 150, Kércs 100, 70. Nyiregyháza 400, Csermő 100, F.-Tóth 100, Ménes-Gyorok 150, Pankota 100, 75. Szakál 150, Jánosfalva 50, Csaholcz 100, Cseke 100, Fülöp-Darócz 50, 80. Györgytelek 50, Gyügye 50, Hermánszeg 100, Kőmörő 50, Mánd 100, 85. Pusztá-Darócz 100, Ricse 50, Szamos-Becs 50, Tisza-Becs 250, — tiszántúli egyházak összesen = 8700 frt.

B) Lelkészek. Balajthi Károly szamos-kóródi lelkész 70, Barkász Albert méhteleki l. 80, Barkász Bálint józsefházi l. —, Bartha Pál dobr. apáti agg l. 100, 5. Bartók Károly patóházai l. 50, Bencsik István n.-paládi esperes l. 200, Bodor Pál tiszta-bereki l. 50, Gál Péter sárközi l. 100, Kató Béla amaczi l. 50, 10. id. Kürthi Károly garbolczi l. 50, Nagy Károly vámfalvi l. 100, Pásztor István magos-ligeti l. 50, Szabó Lőrincz apai l. 100, Bihari Gábor bunya-szegszárdi l. 50, 15. Kódi Márton orosházi l. 50, Somogyi Lajos b.-sámsoni l. 50, Tomka Károly hertelendifalvi l. 70, Zöld Mihály rittbergi l. 50, Nagy Bertalan szkulyai l. 50, 20. Veres István fűzesi lévita 70, Balajthi István asztélyi l. 50, Darcsi Miklós borzsovai l. 50, Dajka Ignác haranglábi l. 70, Dávid Lajos benei l. 50, 25. Görömbei Pál halábori l. 50, Hézszer Gyula makkos-jánosi l. 100, Kis Péter kigyósi l. 50, Kölcsei Zsigmond csetfalvi l. 100, Láncki József márokpa-

pii l. 100, 30. Miklós József gecsei l. 100, Nemes Ferencz búcsúi l. 50, Peterdi Pál surányi l. 80, Péter Sándor zápszonyi l. 150, Szarka Károly kis-bégányi l. 50, 35. Varga József macsolai l. 50, Vajas Sándor tákosi l. 50, Batta Ferdinánd n.-bégányi l. 80, Ács Endre m.-kakucsi l. 100, Bokros Benedek száldobágyi l. 80, 40. Boros Sándor fugyi lelkész-tanító 80, Csepelyi Menyhért fugyi-vásárhelyi l. 50, Kecskeméti Lajos lessi lel.-tan. 70, Matolcsi János darvasi agg l. 100, Nagy Sándor váncsodi l. 50, 45. Szathmári László pósalaki l. 50, Balog Imre kéczi l. 50, Bán Sándor sz. jobbi l. 70, Debreczeni László bályoki l. 50, Fazekas Mihály gálospetrii l. 100, 50. Lénárt Péter új-létai l. 100, Molnár Mihály felső-ábrányi l. —, Szántó József apát-keresztúri l. 80, Szöke Pál alsó-ábrányi l. 80, Szabó László tiszta-ughi l. 80, 55. Csighi Ferencz kir.-daróczi l. 50, Darcsi Bertalan paraszniai l. 50, Kéri Pál paposi l. 50, Király István ópályi l. 50, Kiss Lajos kaplonyi lel.-tan. 50, 60. Lányi Kálmán hodászi l. 70, Lengyel Pál kis-majtényi l. 50, Mészár Mihály mérki l. 80, Nagy Károly dengelegi l. 70, Szikszay József domahídi l. 100, 65. Tukacs Lajos kr.-sz.-miklósi l. 70, Ujlaki Gábor vitkai l. 100, Vityi Bertalan berei l. 50, Baktai Áron m.-tarnai l. 70, Barta András fekete-pataki l. 80, 70. Bodnár Béla t. újhelyi l. 50, Deák Mihály t.-keresztúri l. 50, Gönczi Dániel forgolányi agg l. 100, Király Antal bökényi l. 50, Kósa Aladár aklii l. 100, 75. Nyiri István csepei l. 50, Sárkány Lajos fekete-ardói l. 70, Szabó József péterfalvi l. 80, Szűk Ferencz túr-terebsi l. 50, Vas István fancsikai l. 100, 80. Fodor Benjámin hajdú-dorogi l. 50, Pásztor György b.-ábrányi lévita 50, Barcsa Endre ajaki l. 70, Dúcs György beszterecei l. 70, Lőrinczi István örmező-ladányi l. 50, 85. Molnár Miklós eperjeskei l. 50, Nemes Menyhért székelyi l. 100, Pásztor István kálló-semjéni l. 50, Szécsi János gyulaji l. 50, Váradi Pál kótaji l. 50, 90. Végh János berkeszi l. 50, Barna Zsigmond b.-sonkolyosi l. 50, Derekas János f.-tóthi l. 50, Sipos Imre belényesi l. 50, Cseke Bálint simai l. 50, 95. Csépké Péter ricsei l. 50, Domján Pál szamos-becsi l. 50, Ferenczi Imre darahi l. 50, Fekete József f.-daróczi l. 50, Flie János darnói lel.-tan. 50, 100 Fülöp Lajos tatárfalvi l. 50, Kormány Károly borzovai l. 50, Lányi János zsarolyáni agg l. 100, Móricz Károly gyügyei l. 50, Nagy Bernát czégény-dányádi l. 50, 105. Nyiri Gyula rápolti l. 50, Pótor Dániel szamos-ujlaki l. 100, Sárközi Ignác p.-daróczi l. 50, Szabó Elek jánki l. 50, Szöke János mándi l. 50, 110. Jakab Antal penyigei l. 100, Juhász József géberjéni l. 70, Bujdosó Lajos volt nyüvedi l. 100, — tiszántúli egyházkerületi lelkészek részére adott összeg = 7440 frt. Megjegyzendő, hogy ezen összegek változás alá eshetnek még, ha a konvent a missióügyi bizottság előterjesztése után látja, hogy az egyházak és lelkészek részére megszavazott összegek haladják a kiosztásra váró pénzmennyiséget; akkor tehát bizonyos százalék szerint levonás fog eszközöltetni minden egyes segélyösszegeből.

Debreczeni főiskola. A főiskola részére az őszi segélygyűjtés alkalmával begyűlt a tápintézetre 559 frt 38 kr. A szegény tanulók részére 236 frt 85 kr. Összesen 796 frt 23 kr. Gabonaneműekben bejött 26 köből 2 véka kétszeres élet, 1 köből vegyes élet (árpa, tengeri), 646 kötés tengeri, 42 véka csős tengeri, $\frac{1}{2}$ véka burgonya.

Lelkészválasztás. Mint magán úton értesültünk, Szaniszlóra Debreczeni Károly kántor-jánosii segédlelkész vá-

lasztatott meg lelkészül. Bővebb tudósítást is ígértek lapunknak.

Kisujszállás. Nemes lelkű műkedvelők folyó novemberhó 12-én, a gymnasiumi ifjúsági könyvtár javára tánczestélylyel egybekötött hangversenyt rendeztek. A jövedelem ezen nemes célra 61 frt 97 kr és egy arany volt.

Nádudvar. A nádudvari ev. reform. egyház közadakozás folytán, legközelebb egy szép díszes, 14 változatú orgonát állíttatott be templomába. Ez orgonát Angsster József pécsi orgona-művész készíté 3130 frtért s folyó hó 20-ik napjára Beke Antal hajdú-hadházi orgonista-kántor úr hívatott meg szakértői vélemény megadására nézve. E jelzett napon tiszt. Sörös János s. lelkész úr alkalmi beszédet tartott s ott volt a hitközségnek minden rendű tagja, sőt más vallásfelekezet tagjai közül is igen számosan részt vettek a megható isteniszteleten. Szakértő véleménye szerint ez új orgona a vidék orgonái között a legelső között foglal helyet s teljes megelégedését fejezte ki Angsster József orgona-művész jeles műve felett. Adja Isten, hogy századokon keresztül buzdítsa a híveket ez új orgona Isten dicséretére!

Szapáryfalva. Közlés végett a következő levél küldött be Szapáryfalváról hozzánk: 1887. november 22. Igen tisztelt szerkesztőség! Teljes tisztelettel kérem fel, hogy méltóztassék becses lapjában köztudomásra hozni, miszerint „A pozsonyi vértörvényszék áldozatai 1674-ben“ című könyv 2-ik kiadásának nyomtatása a héten meg fog kezdetni s annak idejében a tisztelt előfizetőknek megküldetik. Az előfizetési ár, mint jelentve volt, 1 forint; tíz előfizető nevének beküldése után a gyűjtő egy tiszteletpéldányt kap. Egyszersmind tisztelettel kérem a még előfizetni szándékozókat, hogy becses megrendeléseiket rövid idő alatt megtenni méltóztassanak, mivelhogy az előfizetők névsora, miként ez az első kiadáskor is történt, a könyv végén ki fog nyomtatni. Kitűnő tisztelettel stb. R á c z K á r o l y, református lelkész.

Budapest. A pápa aranymiséjére fővárosunkból mintegy 500 magyar zarándok indult el „kéjvonaton“ Róma felé, vivén magával „a szegények-szegényének“ 330,000 frank péterfillért s egy, Simor bíboros hercegprimás által szerkesztett s mintegy 1½ millió aláírással ellátott hódolati föliratot. E föliraatra vissza fogunk térni. Sokkal szebb és magasztosabb ünnepély ennél az, melyet mult vasárnap Budapesten a magyar kisededóvás társadalmi felkarolásának félszázados jubileumára ültek, Ő Felségének a királynak s több főhercegnőnek is jelenlétében. Berzeviczy Albert közoktatásügyi államtitkár intézett a Felséghez szép beszédet, majd, egyebek között P. Szathmáry Károly olvasott föl egy részletet a magyar kisededóvás történetéről szóló könyvből. A ritka szép ünnepély a budapesti kisededóvás egyesület intézetében volt.

Haláleset. Tanárky Gedeon, ki a magyar vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak 20 éven át államtitkára volt, rövid szenvedés után, szélhűdés következtében meghalt f. hó 23-án, élete 72-ik évében s N.-Kőrösre szállíttatván, eltemetett, f. hó 25-én. Az elhunyt férfit közéletünknek egyik kiváló alakja volt, mint a ki annak idején nem csak az ország-házban, mint képviselő, de illető minisztériumában, mint ma-

gas állású tisztviselő is megállotta helyét. A magyar tudományos Akadémia levelező tagját s mindenekfölött, a mi minket első sorban érdekel, egyházunk egyik hű fiát vesztette el Tanárky Gedeonban. A nagykőrösi egyház, mint volt főgondnokát és iskolaszéki elnökét, a dunamelléki egyházkerület, mint volt világi tanácsbíráját bizonyára sokáig jó emlékezetében fogja tartani az elhunytat. Áldás emlékére! Béke poraira!

Lapunk jelen számához mellékelten küldjük a magyar nyelvű vallásos iratok jegyzékét. Szíves figyelembe ajánljuk.

Szerkesztői posta. — s. Köszönet a küldeményért. Már ezen számban megindítom. Csak itt-ott lágyítok egyik-másik szón. A reám bízottakban hogy miképen járok el, azt majd magánlevélben írom meg s most csak annyit, hogy mindenben el fogok járni. — V. Zs. M a k ó. Érdekes című cikke átolvasására mielőbb időt kerítek. A kézírattal óhajtsa szerint járok el. — S. J. N á d u d v a r. Sok dolgom között teljesen bele vagyok a történetekbe nyugodva. — M. F. Könyvismertetedet jövő számban kiadom. Író embernek készen kell lenni a kritikára.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Vallásos iratok

magyar nyelven.

Minden küldemény Budapestről bérmentve szállítatik.

frt kr

- Bibliai kézikönyv.** Kalauzúl a Szent-Irás tanulmányozásához. Készítette *Dr. Angus József*, a royal asiatic society tagja. Lelkészek és theológiát tanulók számára. Angolból fordítva, 46 ív, földabroszokkal, vászonba kötve . . . 3 80
- Hit, Remény és Szeretet könyve** az élet kedvező és kedvezőtlen napjaira. Családi emléklapokkal ellátva. Protestáns keresztyének számára ajánlja *Csiky Lajos*. Vászonba kötve . . . — 80
Vászonba kötve aranysegélylyel . . . 1 —
Finom bőrkötésben, aranyvágással, tokkal . . . 1 60
- A keresztyénség védelme.** Dr. Luthardt Kr. E. után németből fordította *Csiky Lajos*. I. rész. 25¼ ív, kötve 1 —
- Jézus élete.** Segédkönyvül az evangéliumok célja, összhangzása és chronológiájának tanulmányozásához. Irta Eustace R. Conder, M. A. Angolból fordítva. A szentföld térképével. 14½ ív kötve — 80
- Krisztus személyisége,** azaz: emberiségének tökéletes volta istensége kezességéül tekintve. Irta Schaff Fülöp. Angolból fordítva, 13½ ív, félvászonba kötve — 60

Megrendelések intézendők:

KÖNIG R. lelkészhez

Budapesten,

3—1

Váci-körút 76. szám.